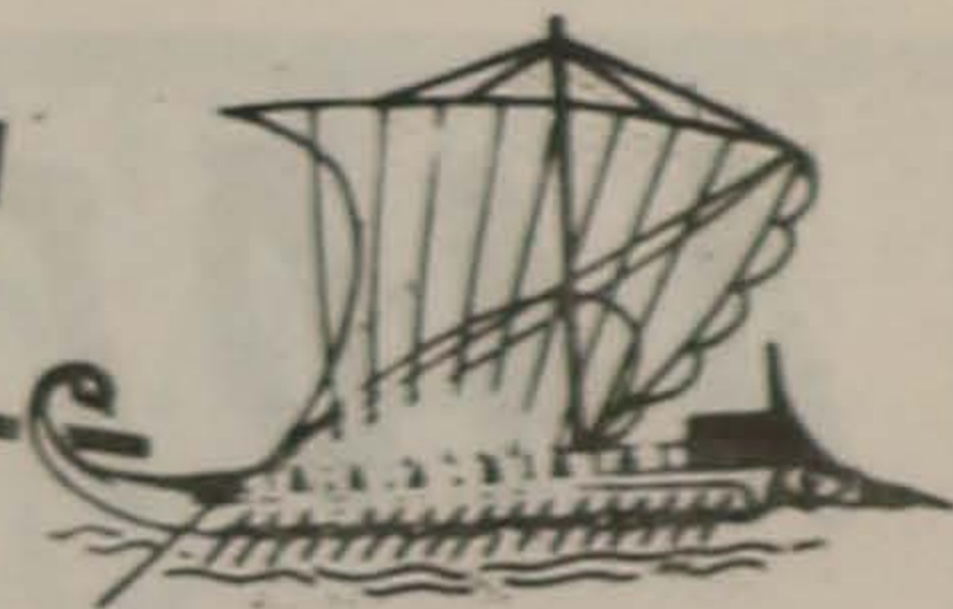

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

ΕΤΟΣ 110
ΦΥΛΛΟΥ 111

ΜΗΝΙΑΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΤΡΥΓΟΜΗΝΑΣ 1999
(ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ)

Μία ιστορική φωτογραφία

Ενοπλιοι Κριμαϊνοί. Η Κρώμη βρίσκεται στα ορεινά της Τραπεζούντας σε απόσταση 60 χιλιομέτρων από παράλια του Ευξείνου Πόντου, στην ανατολική πλευρά της οροσειράς του Παρυάδρη. Το 1856 τα χωριά της Κρώμης είχαν 4-5 χιλιάδες Έλληνες κατοίκους. Ο ξεριζωμός του 1922 ήταν ιδιαίτερα οδυνηρός για τους κριμαϊνούς.

Γράφει σχετικά ο Γιώργος Φιρτινίδης: «Η Κρώμη έσβησε, δεν υπάρχει πια. Εκεί που επί πολλές εκατονταετίδες σφregούσε η ζωή, τώρα απλώθηκε απέραντη ερημιά και σιωπή. Και μόνον όταν θα περνούν από και σαβάτες για πολλά χρόνια θα θυμούνται πως εκεί χόπατε ανθούσε ένα χωριό που ήταν ξεκουστό σε όλο το όντο σε Ρωμιούς και Τούρκους και που ζούσε με τόση ελευθερία, ώστε κατέκτησε τον κατακτητή και οι κούρκοι τη χάρισαν την επωνυμία «Μικρή Ελλάδα».

Παραγωγή: Πρωτοβουλία για το Ποντιακό Ζήτημα - ΤΡΑΠΕΖΟΥΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ.

Η ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ ΤΟΥ "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ"

Βρισκόμαστε στη χρονιά του 1922, σε κάποιο χωριό της Τραπεζούντας, λίγο πριν από τον ολοκληρωτικό ξεριζωμό.

Στο ειρηνικό χωριό ζει μία καλομένα (γιαγιά), σχεδόν αιωνόβια. Είναι μία πολυσέβαστη γριούλα, που ο κόσμος τη σέβεται κι ο χάρος την έχει ξεχάσει. Ζει ανάμεσα στα εγγόνα της, τη νύφη της και το γιό της.

Οι Τούρκοι τσετέδες και τζανταρμάδες πέφτουν στο χωριό. Τους έβλεπε η καλομένα και καίγονταν η καρδιά της. Δεν άργησαν ν' αρπάξουν την περιουσία του κόσμου, να μπαίνουν στα σπίτια και να παίρνουν ό,τι τους άρεσε.

Τις αρπαγές και τις λεηλασίες τις συμπλήρωσαν πολύ γρήγορα κι οι εμπρησμοί. Οι δικοί της αποφάσισαν να φύγουν από το χωριό όσο ήταν ακόμα καιρός.

Όμως η καλομένα αντιστάθηκε στην απόφαση. Αρνήθηκε τον ξεριζωμό. Τελικά την έπεισαν τα εγγόνα της.

Το χωριό άδειαζε. Μια νύχτα αναχώρησε η οικογένεια της καλομένας. Μαζί με τα δικά της χωριά καίγονταν και τα διπλανά. Εκλάγε και δερνόνταν η καλομένα. Τέτοια καταστρο-

φή και τόσο θάνατο δεν είχαν ξαναδεί τα μάτια της. Και τα μάτια της, δυό βρυσούλες, που στάλαζαν όλο τον πόνο, όλο το θρήνο...

Κι η στεριανή Οδύσσεια άρχισε. Την ανέβασαν την καλομένα σ' ένα ζωντανό. Δεν άντεχαν όμως τα κοκκαλάκια της στ' αδιάκοπο τραμπάλισμα. Παρακάλεσε να την κατεβάσουν κι άρχισε μία υπομονετική κι εκπληκτική πορεία με τα πόδια και το ραβδάκι της. Ποιος έλεγε ν' αντέξει! Γύριζε πότε πότε, ενώ ανέβαινε στα βουνά κι έβλεπε, μέσα στη νύχτα, να καίγονται κάτω τα ριμείκια χωριά.

Τέσσερα μερόνυχτα κράτησε η μαρτυρική πορεία. Μάτωσε ο δρόμος από τις πληγές των ποδιών της. Ξεριζωμένοι από τον τόπο τους ανέβαιναν κι άλλοι συγχωριανοί της, σε φαντάσματα όλο και πιο ψηλά, σ' απόητους από τους Τούρ-

κους κι ελεύθερους τόπους. Οι ξεριζωμένοι πέρασαν δάση, λαγγαδιές, πλαγιές, φαράγγια, ραχούλες, βουνά, πολλά βουνά, λαγοκοιμήθηκαν στο ύπαιθρο, πόνεσαν, έκλαψαν, θρήνησαν, στέγνωσαν τα μάτια και στόματα από την τρομερή δοκιμασία.

Τέλος σταμάτησαν σ' ένα τόπο ψηλά, αγναντερό προς τη θάλασσα. Βρήκαν εκεί κι άλλα ξεριζωμένα αδέρφια. Κοιτούσαν τη θάλασα πέρα μακριά και καρτερούσαν το πλοίο που θα τους έφερνε στην Ελλάδα.

Η δύστυχη καλομένα ζήτησε να της δείξουν κατά που πέφτει το χωριό της. Είχε χάσει τον προσανατολισμό. Ο γιός της ανάλαβε να τη βγάλει από την απορία. Της έδειξε ένα σημείο στον ορίζοντα, ανάμεσα ουρανού και γης, πέρα στο βάθος του κόσμου και της είπε: «Να, εκεί ρούζ' το χωριό».

Τινάχτηκε ολόρθη και έκανε το σταυρό της. Υπερα γονάτισε, έγειρε, έκλεισε τα μάτια της κι όφησε την ψυχή της να πάει χωριό της. Δεν ξενητεύτηκε...!

Η ΠΟΝΤΙΑΚΗ ΜΟΥΣΑ

Και τι δεν τραγούδησε η Ποντιακή Μούσα! Αυτή φέρνει στη σκέψη αλησμόνητες πατρίδες, πολιτισμό ένδοξο, ιστορία λαμπρή, χλιστραγουδισμένα παρχάρια, απέραντα δάση, εύφορους κάμπους, λυγρές κόρες, λεβεντόκαρμα παλκάρια, σοφούς δασκάλους, άξιους κληρικούς, την Παναγία Σουμελά, τον Αη Γιώργη τον Περιστερώτα, τον Αη Γιάννη τον Βαζελώνα, το περίφημο φροντιστήριο της Τραπεζούντας, τους Ακρίτες, τα ήθη και τα έθιμα μας.

Ας προσπαθήσουμε όλοι μαζί και κυρίως οι μεγαλύτεροι να περισώσουμε ό,τι απόμεινε από τα παραδοσιακά ποντιακά τραγούδια κι ας τα δώσουμε στα παιδιά μας, στους νέους μας. Είναι ιερό καθήκον όλων μας. Θα είναι η καλύτερη κληρονομιά μας.

«Αργοναύτης»

Δραστηριότητες του τμήματος νέων της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας

1. Αιμοδοσία: Το τμήμα νέων της Ευξείνου Λέσχης διοργανώνει για έβδομη φορά αιμοδοσία που θα γίνει την 12-12-99 ημέρα Κυριακή και ώρα 10 π.μ. στο Νοσοκομείο Βέροιας. Όσοι επιθυμούν να πάρουν μέρος να επικοινωνήσουν μαζί μας στα τηλέφωνα 28.356, 64.873.

2. Λειτουργία εντευκτηρίου: Κάνουμε γνωστό στα μέλη και τους φίλους της Λέσχης ότι το εντευκτήριο της νεολαίας θα λειτουργήσει στις 5-12-99 και στις 12-12-99 με υπεύθυνους τους: Παυλίδου Ε. - Παπαδόπουλο Κ. και Μετατζίδη Γ. - Πειδου Γκαλίνα.

Η ΕΚΠΟΜΠΗ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

Η φωνή της Ε.Λ.Β. ακούγεται κάθε Δευτέρα από τις 6 μ.μ.

έως τις 8 μ.μ. από το ράδιο ΤΥΠΟΣ FM - 99,7 MHz.

Την εκπομπή επιμελείται και παρουσιάζει

ο Μελέτης Σισμανίδης.

ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΜΕΛΕΤΙΔΗ

Μία αληθινή ιστορία

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

Ανέκδοτα

1. Αεν Θόδωρον

Ινας γυρευός έξεν ντό μαγειρεύ'νε καλά φαγία 'σσο μοναστήρ' του Σουμελά κ' ενούντσεν να πάει κάθεται εκεί κάμποσα ημέρες να καλοτρώνει και έρται η ψή κι εμπέν σα καλάθα τ'.

Αρ' εσέβεν 'σ στην στράταν και το ηλεβασιλεμαν ε-ξέβεν σο μοναστήρ. Επροσκύνησεν και επήεν εκά-τσεν σ' έναν κελίν απές. Εκείνο το βράδον οι καλο-γέρ' φαγίν κι έγκαν άτον. Ενούτσεν εμπορεί να έφα-γα πριν οι καλογέρ' και εκοιμέθεν πινασμένος. Από πουρνού ενέφωσεν, ενήφτεν, επήεν επροσκύνησεν και εκάτσεν και αναμεν' το φαγίν. Εδέβεν πολλά ώ-ραν και το φαγίν 'κι εφάνθεν.

Ενούτσεν ξαν και είπεν, εμπορεί να έφαγαν οι καλογέρ' πριν τ' ηλιέβγαλμαν. Αρ' επέμνεν, ξαν πει-νασμένος και αναμέν' το μεσημέρ. Ερθεν κι εδέβεν και το μεσημέρ' και φαγίν πουδέν κι εφάνθεν. Ατότε ερώτεσεν ίναν καλόγερον:

- Εσείς αδά πότε τρώτεν;
- Εμείς, είπεν ο καλόγερον, αεθοδωρίζομε. Ωσπου να δαβέν εβδομάδα και έρται Αεν Θόδωρον 'κι τρώ-γωμεν.

Εσκώθεν άχαρον ο γυρευόν επαίρεν το σκου-ράκ'ν ατ' κι' εσέβεν 'σ στην στράταν. Εκατήβεν τα σκάλας και τεγκελ μεγκέλ εδέβεν τα καγκέλια κι εκα-τήβεν σο Κορδέν. Εκεί εσώρεψεν έναν δύο κοσπίτας και ζιρμιλάχαντα και έφαγεν: εκουπίεν απάν 'σσο ποτάμ είπεν, είπεν κι εγώμωσεν την κοιλίαν' ατ' και ε-παίρεν τον δρόμον για τη Σκαλίτα. Αμόν ντ' εδέβεν το διχάλ το λιθάρ' ετέρεσεν από κάθεν κιάν έρται ί-νας Σκαλιτέτες και κρατεί και ίναν σκύλον δεμένον. Ερώτεσεν ατόν που πάει.

- Αγούτο το σκυλίν πολλά κλέφτικον εν, είπεν, και θα πάγω κρεμάν' ατο' αδά σ' σ' έναν ελάτ'.

- Ευλογημένε, είπεν άτον ο γυρευόν, επαρ' το κι άμε 'σσο μοναστήρ' κι αφσ από εκεί. Οι καλογέρ' α-ναμένε ίναν Θόδωρον κι επεκεί θα τρώ'νε. Ους να έρται ο Θόδωρον ο σκύλον θα ψοφά και εσύ πα κι θα εμπαίν'τς 'σ στην αμαρτίαν!

2. Μουχτάρ-τς κ' αλεπον

'Σ σα παλαιά τα χρόνια ίνας Σουρμενέτες επίασεν ίναν αλεπόν. Εγκεν άτον σ' οσιπ' κ' εσέγκεν άτον 'σ

σο μαντρίν. Σήν πόρταν τη μαντρ' εστάλτσεν το ζυ-γόν, γιατί κι είχαν κανάτ' και με το νουν ατ' τεά ε-σπάλτσεν ατο, επήγεν έπεσεν κα.

Σκούται από πουρνού πάει σ' σο μαντρίν, τερει ο αλεπόν πουδέν κι έν, Τερει απάν, τερει αφκά, κι επο-ρεί να εγροικά απόθεν εξέβεν ο αλεπόν.

Κουίζ το χωρέτες, εκείν' πα τηδών 'κι εγροικούνε. Ενούτσεν κ' επενούντσεν, εκουίξαν τον μουχτάρ, ά-μον τεά αχουλήν άνθρωπον. Εθεν εκείνος πα. Σου-φρών μίαν τ' οφρύδα, τερει καλά - καλά, αλλομίαν κλώσκειται λέει τοι χωρέτες:

- Ολαν εσειν ντο αχμάκ ανθρόπ' είστεν, αχά απώ-θεν εξέβεν αλεπόν και δείκ' ατς τοι ζεβλί τα τρυπία.

Παροιμίες

1. Τη χώρας τ' άλογον που καλκεύ' αγλήγορα θα κατηβέν (να υπολογίσεις πάντα το δικό σου και όχι το ξένο).

2. Ο αχουλής ως να νουνίζ ο παλαλόν πάει κ' έρ-ται (ο λογικός ώσπου να το σκεφθεί ο άσκεφτος έρ-χεται κιόλας, πάντα να μην πρυτανεύει η σκέψη, αλ-λά και το θάρρος).

3. Εσύ αν είσαι ο αλεπόν εγώ είμαι του ράδις (κα-ταδεικνύει ότι δεν μπορεί να περάσει η πονηριά από την εξηπάδα).

Επιμέλεια: Πολυχρόνη Μαυροκεφαλίδη.

Λεξιλόγιο

1. γιοργάνια = παπλώματα
2. γύνιν = υνί
3. διαρμενεύω = συμβουλεύω
4. εγνεφίζ = ξηπά
5. εγώμωσεν = γέμισε
6. ζερβά = αριστερά
7. ήντιαν = ό,τι
8. θεκάρ = θήκη
9. ισμάρ = νεύμα
10. κάλεσμαν = κλήση
11. καυκίν = ποτήρι
12. κόλφος = μασχάλη

Γνωμικά και αποφθέματα

του +Λεωνίδα Ιασονίδη

1. Σημειωτέον ότι εις την βυζαντινήν και ποντιακήν φιλολογίαν Ρωμανία σημαίνει πάσα ελευθερία ελλη-νικής κοινωνίας.

2. Πρέπει να είμεθα υπερήφανοι, ότι και εν Ελλά-δα εσυνεχίσαμεν τον ρόλο μας ως Ακρίται. Και θα παραμείνμεν Ακρίται της εδαφικής ακεραιότητας και των υψηλών ιδεών της ελληνικής πατρίδος.

3. Οπως ψάλλει η Λαϊκή Ποντιακή Μούσα, ο Άγιος Βασίλειος ερχόμενος από την Καισαρείαν σκορπίζει την ελπίδα και τα δώρα. Σκορπίζει δηλ. το «ξερό δα-δί που θα γίνει χλωρό, ανθεί και φέρει και άλλο».

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

ΜΕ ΤΟΝ

“ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ”

• Οι στήλες του “ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ” είναι στη διάθεση όλων των αναγνω-στών του.

• Οι εργασίες πρέπει να στέλνονται αν είναι δυνατόν δακτυλογραφημένες.

Χειρόγραφα δημοσιευμένα ή όχι δεν επιστρέφονται.

Αρδέψτεν το δεντρόν εσουν'

Ελεε με, ο Κύρη μ', έλεε με και η έρθαν και ενταμώθαμε, έχω παρη- μάνα μ' γορίαν.

ν' αραεύω να ευρίκω εγώ τ' εμετέρ- Αραέψτεν τοι σιευούς, αραέψτεν το τς όθεν είναι, σοί,

όθεν είναι οι σιευοί τ' εμέτερα τα ώσπου τα ζούνε οι γονέοι και ώ- ρίζας. σπου τα είστουν νεοί.

Να λέγ' ατς ποίος είμαι εγώ και τί- Αρδέψτεν το δεντρόν εσουν' να ναν αραεύω φέρ' πολλά κλαδιά,

και άμον ντο εγνωριμάουμε ς' ν' α- νοιούταν τα δρόμια, ν' αποκουμπάτεν σ'ην ζωήν με την

να πάμε και να έρχουμε ς' ώσπου καλοκαιρίαν,

τα εμείς θα ζούμε. να εφτάτεν τόπον σ'ην χαράν και

Να πάνε τα παιδιά μου, να πάνε και σ'ην παρηγορίαν.

τ' εεγόνια, ΤΡΥΓΟΜΗΝΑΣ '99

να πάνε και να έρχουνταν να τιμούν Γιάννης Μιχαηλίδης

τ' έναν τ' άλλο. Πάντα να ανταμούντανε και ο Θεόν όντας θέλ.

Κ' επρόφτασα να ευρίκω όλτς', ερ- ρώστεσεν ο κύρι μ'

ερρώστεσεν και η μάνα μ' και ερού- Ξαν σ'α κρεβάτια, έτονε Θεού θέλημα να πέρ' τοι δύς εντάμαν.

Ο Θεόν να σ' χωρά ατοίντ' και αις έν λαφρόν το χώμαν,

εμέντσα όλτς' τοι σιευοίς π' επρό- φτασα και εγνωρτσα, Σημ. «Αργοναύτη»: Οι στίχοι του κ. Γιάννη Μιχαηλίδη είναι αποτέλε- σμα της ασίγαστης αγάπης του για τις ρίζες του. Επιπλέον ο κ. Μιχαηλί- δης υψώνει τον ποιητικό του λόγο σε παραίνεση αγαθή, που συγκινεί ευεργετικά στην ψυχή και προβλη- ματίζει ωφέλιμα τη σκέψη του ανα- γνώστη και του ακροατή.

Ποντιακές δημοσιογραφικές δραστηριότητες

Του κ. Ανδρέα Ελ. Ταταρίδη

Είναι κοινό μυστικό, ότι όλοι - σχεδόν - οι Σύλλογοι (=Πολιτιστικοί, Επαγγελματικοί, Εκκλησιαστικοί κ.λπ., κ.λπ.) θέλουν νάχουν το δικό τους «βήμα», την δική τους «φωνή», για να ενημερώνουν τα μέλη τους, να διασφαλίζουν τις ιδέες τους, τις επιτεύξεις τους, τα νέα τους, να δί- νουν μ' άλλα λόγια και γνωστοποίη- ση του έργου τους, αλλά και την δυ- νατότητα να εκφράζονται τα μέλη τους.

Τέτοια «βήματα» και τέτοιες «φω- νές» είναι οι εφημερίδες και τα πε- ριοδικά.

Σύλλογοι, λοιπόν, καθ' άπασαν την χώραν, υπάρχουν απειράριθμοι. Και πολλοί απ' αυτούς διαθέτουν το δημοσιογραφικό τους όργανο (εφη- μερίδα ή περιοδικό) που εκδίδουν συνήθως κατά δίμηνον ενίον μηνιαί- ως.

Μας ενδιαφέρουν, λόγω καταγω- γής, οι ποντιακοί σύλλογοι, οι οποίοι - απ' ότι είμαστε σε θέση να γνωρί- ζουμε - διαθέτουν τα εξής δημοσιο- γραφικά όργανα:

- Εύξεινος Λέσχη Θεσσαλονίκης: Εφημερίδα «Εύξεινος Λέσχη»

- Ενωσις Ποντίων Σερρών: «Ακρί- τες Σερρών», εφημερίδα

- Εύξεινος Λέσχη Βέροιας: «Αργο- ναύτης», εφημερίδα

- Σωματείο Παναγία Σουμελά Θεσσαλονίκης: «Ποντιακή Εστία», περιοδικό

- Σύλλογος Ποντίων Σταυρούπο- λης Θεσσαλονίκης: «Ακρίτεια», πε- ριοδικό

- Αργοναύτες, Σύλλογος Ποντίων Κιλκίς, εφημερίδα

- Εύξεινος Λέσχη Κοζάνης: «Πο- ντιακό Βήμα», περιοδικό

Και πάμε παρακάτω:
- Σύλλογος «Αργοναύται - Κομη- νοί» Καλλιθέας Αθηνών: Δελτίο
- Σύλλογος Ποντίων Χαϊδαρίου

Αττικής: «Ποντιακή Λύρα», περιοδικό
- Σύλλογος Ποντίων Ανω Λιοσίων Αττικής: «Ποντιακή Φωνή», εφημερί- δα

- Ενωσις Ποντίων Ελληνικού Αττι- κής: «Ενημερωτικό Δελτίο».

Φυσικά, για λόγους ευονήτους δεν αναφέρουμε εδώ εφημερίδες και περιοδικά ποντιακής υφής, που εκδίδονται από ιδιώτες (όπως είναι «Ενωσις Ποντίων», «Εύξεινος Πό- ντος», «Ποντιακά Νέα», «Αραεύω», «Ποντιακοί Αντίλαλοι» κ.ά.), διότι σκοπός μας είναι να δείξουμε τι εκ- δίδουν οι Ποντιακοί Σύλλογοι όχι πό- λεων, αλλά χωρίων.

Σας αποκαλύπτουμε, λοιπόν, ότι οι Ποντιακοί Σύλλογοι Νέας Τραπε- ζούντας Πιερίας και Μεσαίου Θεσ- σαλονίκης εκδίδουν τις εφημερίδες, ο μεν πρώτος «Τα Οφίτικα Νέα», ο δε δεύτερος «Τα νέα του Μεσαίου».

Είναι δύο ωραιότατα έντυπα, που αποπνέουν άρωμα Πόντου!

Είναι δύο έντυπα, για τα οποία μόνο καλά λόγια μπορεί να πει κα- νείς! Αλλωστε, η έκδοση ενός εντύ- που (εφημερίδας, περιοδικού κ.λπ.) περικλείει αγωνίες, έξοδα, μύριους κόπους.

Ξέχωρα η εξασφάλιση αναγνώ- στών, δοθέντος ότι, τέτοιου είδους έντυπα, περιορισμένου ενδιαφέρο- ντος, δεν διαθέτουν άλλες πηγές ε- σόδων, ως αγγελίες, διαφημίσεις, διακηρύξεις κ.λπ. που έχουν τα έν- τυπα των μεγαλουπόλεων.

Άξιος, επομένως ο μισθός των υ- πευθύνων των πιο πάνω ποντιακών εφημερίδων και επαινετή καθ' όλα η προσπάθειά τους ν' αναδείξουν τον μικρό τους τόπο.

Τι άλλο να πώ, παρά συγχαρητή- ρια αγαπητοί συμπατριώτες της Ν. Τραπεζούντας και του Μεσαίου.

Ανδρέας Ελ. Ταταρίδης
Ζάκυνθος

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Γωνία 16ης Οκτωβρίου - Διός

Τηλ. (0331) 28.356 - Βέροια - ΤΚ 59100

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΜΕΛΕΤΙΔΗΣ

Οικονομολόγος - Συγγραφέας

Θουκυδίδη 2 - Τηλ. (0331) 25.282

Βέροια (ΤΚ 59100)

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Γωνία 16ης Οκτωβρίου - Διός

Τηλ. (0331) 28.356 - Βέροια - ΤΚ 59100

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

1.000 δρχ.

ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΑΦΟΙ ΠΑΤΣΙΚΑ Ε.Ε.

ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 10 - ΤΗΛ. (0331) 66.913 - 61.160

FAX (0331) 66.979

Αθάνατος προσφυγικός ελληνισμός

Οπότε **λένης Ζέρβα**
λαμπρή ιστορία με πρωταγωνιστές τους Έλληνες πρόσφυγες εξελίσσεται στη Θεσσαλονίκη από το 1922 μέχρι σήμερα. Έλληνες από τη Μικρά Ασία, τον Πόντο, την Κωνσταντινούπολη, τον Καυκάσο, την Καππαδοκία, την Ανατολική Ρωμυλία, αλλά και τη Σερβία, ξεριζώθηκαν από την πατρίδα τους και εγκαταστάθηκαν σε διάφορες περιοχές της Θεσσαλονίκης, για να ξαναγεννηθούν και να δημιουργήσουν από την αρχή τη ζωή που τους στέφισαν.

Αλλοι πατριώτες, ευαισθητοποιημένοι για την ελληνική ιστορία, ασχολήθηκαν με την ιστορία του προσφυγικού ελληνισμού, αλλά η έρευνά τους σταμάτησε στη ζωή και τη δράση του στις χαμένες πατρίδες. Η ιστορία των προσφύγων όμως συνεχίζεται μέχρι σήμερα, ακόμη πιο πλούσια σε διδάγματα και εμπειρίες.

Στη Θεσσαλονίκη, οι πληροφορίες κάνουν λόγο για 120.000 Έλληνες πρόσφυγες που εγκαταστάθηκαν σε διάφορες περιοχές της πόλης, που με το πέρασμα του χρόνου εξελίχθηκαν σε δήμους. Ο πιο παλιός προσφυγικός συνοικισμός στη Θεσσαλονίκη ήταν η Ζαυρούπολη, που δημιουργήθηκε το 1914. Αργότερα έρχεται η Τριανδρία, στην οποία άρχισαν να εγκαθίστανται από το 1916, και τρίτη κατά σειρά είναι η Καλαμαριά, όπου άρχισαν να συρρέουν πρόσφυγες από το 1920.

Οι τρεις αυτοί σημερινοί δήμοι δεν ήταν η μοναδική επιλογή για τους πρόσφυγες. Πήραν και σε άλλες περιοχές: Αγιο Παύλο, Χαρισίου, Τούμπα, Ευαγγελίστρια, Ανω Πόλη και διάβετε πολλά άλλα σπίτια, καθώς ήταν βιομηχανική περιοχή και με την ανταλλαγή των πληθυσμών έφυγαν από εκεί Τούρκοι και έμειναν Έλληνες πρόσφυγες), Συκιές, Νεάπολη, Ξηροκρήνη, Σφαγεία, Αμπελόκηπους και Παπάφο. Παράλληλα έμειναν σε δήμους το Βορδελιό, ο Εύοσμος, η Πολίχνη και η Μενεμένη, που τότε ήταν χωριά.

Στα πρώτα χρόνια που έφτασαν οι πρόσφυγες στη μητέρα πατρίδα παρουσίασαν μεγάλα ποσοστά θνησιμότητας από την πείνα και τις αρρώστιες, αφού ήταν εξαιρετικά δύσκολο να κάνουν μία καινούργια αρχή στην Ελλάδα, που τότε μάζεμε ακόμη τα κομμάτια της από τον πόλεμο.

Έμειναν σε παράγκες και σε μεγάλους θαλάμους, ενώ οι περισσότερες οικογένειες ήταν αποδεκατισμένες, καθώς ο εχθρός είχε σκοτώσει τους άντρες που βρίσκονταν σε ώριμη ηλικία.

Σε καλύτερη μοίρα βρίσκονταν όσοι κατάφεραν να φέρουν μαζί τους χρήματα ή πολύτιμα αντικείμενα, ή ακόμη και τίτλους ιδιοκτησιών, αλλά και όσοι ήταν έμποροι, δικηγόροι και γενικώς μορφωμένοι άνθρωποι, δεν αντιμετώπισαν σοβαρά προβλήματα επιβίωσης, γιατί μπόρεσαν να βρουν εργασία και να συνεχίσουν τη ζωή τους. Οι πρόσφυγες όμως που ήταν αγρότες, καταστηματαρχές, τεχνίτες και μικροεπαγγελματίες αντιμετώπισαν σοβαρές δυσκολίες.

«Οι πρόσφυγες έγιναν για μία γενιά το προλεταριάτο» είπε χαρακτηριστικά στη «Μακεδονία» ο Χοσέ Ροντρίγκες, ερευνητής της ιστορίας του προσφυγικού ελληνισμού. «Έκαναν τις πιο βαριές δουλειές. Έγιναν πολλοί καπνεργάτες, αρτεργάτες, υπηρέτριες, εργάτες δηλαδή όλων των ειδών», πρόσθεσε.

Η ανημερότητα των προσφύγων από τους ντόπιους δεν ήταν η καλύτερη. Πέρα από το γεγονός ότι τους θεωρούσαν «απειλή» για τις ιδιοκτησίες τους, επικρατούσε και η πολιτική αντιπαράθεση, μιας και το 99% των προσφύγων ήταν βενιζελικοί. Κανείς δεν μπορεί να αμφισβητήσει την προσφορά των προσφύγων, όχι μόνο στη Θεσσαλονίκη, αλλά σε ολόκληρη τη χώρα. Σύμφωνα με την έρευνα του κ. Ροντρίγκες, οι πρόσφυγες συνέβαλαν στην ανάπτυξη του εμπορίου και της βιομηχανίας.

Παραθέτει μάλιστα και κάποια παραδείγματα «προσφυγικών» επιχειρήσεων που μεταφέρθηκαν τότε και επιβιώνουν μέχρι σήμερα, όπως τα κρασιά του Τσαντάλη, η βιομηχανία των ζυμαρικών ΑΒΕΖ, τα λεωφορεία ΣΑΡΑΚΑΚΗΣ και άλλες.

* Αναδημοσιεύεται από τη «Μακεδονία» της 22-10-1998.

Με διάφορες εκδηλώσεις Γιορτάστηκαν τα 30 χρόνια της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας

Την Κυριακή βράδυ τελείωσαν οι εκδηλώσεις για τα 30χρονα της Ευξείνου Λέσχης της πόλης μας.

Στα πλαίσια των γιορταστικών τούτων γιορτών έγιναν τα εξής:

1. Την προπροηγούμενη Κυριακή (1-12-1985) δόθηκε θεατρική παράσταση, στον κινηματοθέατρο Καπρίνη, με ποντιακό έργο.
2. Το προηγούμενο Σάββατο (7-12-1985) και η ώρα 7.30 μ.μ. έγινε διάλεξη, στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών της πόλης μας, με ομιλήτη τον Δρ. Ιστορίας καθηγητή Κώστα Φωτιάδη και θέμα: «Οι διωγμοί των Ελλήνων του Πόντου, 1908-1923», με βάση ανέκδοτα αρχεία των υπουργείων Εξωτερικών της Αυστρίας, Γερμανίας, Γαλλίας και Ελλάδας, από τα οποία μερικά παρουσιάστηκαν και στην έκθεση, που υπήρχε στο φουαγιέ της Στέγης. Ήταν μία ενδιαφέρουσα ομιλία - μελέτη, που πρόσφερε πετυχημένα άγνωστο και σημαντικό ιστορικό υλικό.

Τον ομιλήτη παρουσίασε ο πρόεδρος της Ευξείνου Λέσχης κ. Ανέστης Ανδρεάδης, για τρως, σε σύντομη αλλά περιεκτική προσλαλιά.

Μετά από διάλεξη ακούστηκαν παραδοσιακά τραγούδια (με τη συνοδεία λύρας) του ξεριζωμού και αφηγήσεις προσφύγων, που έζησαν τα γεγονότα.

3. Την Κυριακή (8-12-1985), στο κέντρο «Ακρόπολη» της πόλης μας, έγινε ποντιακό γλέντι με παραδοσιακά, ποντιακά φαγητά και γλυκά (πυροσκι, τυρόπιτα, γλυκό, τάνι και πόρτες), ενώ η λύρα του Μέντη και η φωνή του Βασίλη Φωτιάδη χάρισαν μελωδικούς σκοπούς. Στα διαλείμματα ο Σίμος Τσιπουρίδης (που έκαμε τα χρέη του κομφερασιέ, με μεγάλη επιτυχία) σκόρπισε το γέλιο με τα πνευματώδη και... ζουμερά ανέκδοτά του, στην ποντιακή διάλεκτο.

Προλόγισε ο Πρόεδρος της Λέσχης, ο οποίος μίλησε, ύστερα, και για την προσπάθεια ανέγερσης σύγχρονου πνευματικού κέντρου, σε ιδιόκτητο οικοπέδο 10 στρεμμάτων, που βρίσκεται στη συνοικία «Πανόραμα», για τα σχέδια του οποίου προκηρύχθηκε πανελλήνιος διαγωνισμός.

Υπήρξε πολύ κέφι, χάρη και στη γνωστή ζωντανία του ποντιακού στοιχείου.

Η εμφάνιση εξάλλου, του πολυμελούς, μικτού χορευτικού συγκροτήματος της Λέσχης, χάρισε ωραίες στιγμές και δικαίωσε τη φήμη του.

Η χορευτική δεινότητα (χάρη - ευσυνειδησία - συγχρονισμός κ.λ.π.) των μεγάλων αλλά και των δύο μικρών χορευτών (και ιδιαίτερα της 5-χρονης Θάλειας) έδωσε το μέτρο του συντελούμενου αξιόλογου έργου, το οποίο, άλλωστε, αναγνωρίστηκε και εντυπωσίασε τους Γάλλους κ.α. όταν το συγκρότημα χόρεψε στο εξωτερικό.

Γενικά (παραβλέποντας τις αναπόφευκτες στέλειες και τις παραλείψεις, που παρουσιάζονται σε παρόμοιες περιπτώσεις και οφείλονται σε πολλούς παράγοντες, μη αγνοώντας δε ότι είναι, πάντοτε, εύκολη η ανεύθυνη κριτική, «μια και έξω από τον χορό πολλά τραγούδια λες», όπως λέγει ο σοφός λαός, οι εκδηλώσεις για τα 30χρονα (1985-1955) της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας στέφθηκαν με επιτυχία και συνεπώς οφείλονται συγχαρητήρια σ' όσους, επώνυμους και ανώνυμους (άμεσα ή έμμεσα) βοήθησαν στην κατά το δυνατό καλύτερη εκτέλεση του συνόλου του προγράμματος.

Γιώργος Χ. Χιονιδής
 «ΛΑΟΣ» - Τρίτη 10 Δεκεμβρίου 1985

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ 1986	
1. Πρόεδρος:	Φωτιάδης Ιωάννης
2. Αντιπρόεδρος:	Καπνιδής Κων/νος
3. Γεν. Γραμματέας:	Τσαγκαλίδης Φώτιος
4. Ταμίας:	Ηλιάδης Νικόλαος
Μέλη:	Καζεπίδης Κ., Γραμματικόπουλος Δ., Παπαδόπουλος Β., Χαμωνίδης Κ., Ελευθεριάδης Μ., Παπαδόπουλος Ι., Πιστοφιδου Μ., Ζαφειροπούλου Χ.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΤΟΣ 1970	
Εσοδα:	9.028
Εξοδα:	8.570
Υπόλοιπο:	458

Γύρω από το Ποντιακό Θέατρο Μια αλησμόνητη κριτική

Ήταν η πρώτη του «ΞΕΝΗΤΕΑ». Επτά Απριλίου 1946.

Είχε τελειώσει η παράσταση. Ήμουν ευχαριστημένος γιατί, άσχετα με τα συγχαρητήρια των γνωστών - που το κάτω κάτω της γραφής μπορούσαν πολλά να ήσαν και τυπικά - έβλεπα τον κόσμο πραγματικά συγκινημένο και ενθουσιασμένο.

Ήταν άδειασε ολόκληρη η αίθουσα, που ήταν «κατάμεστη κόσμου», βγήκα έξω.

Στα προπύλαια ήσαν πολλοί που με περίμεναν. Αρκετοί γνωστοί, οι περισσότεροι άγνωστοι.

Τους ευχαρίστησα όλους για τα καλά τους λόγια.

Ήμουν πιο ελεύθερος και τράβηξα για τ' αμάξι. Εκεί συνήθησε αυτό που θα σας διηγηθώ και που δεν θα το ξεχάσω ποτέ...

Με σταμάτησαν τρεις γνωστές Πόντιες, από την Κριμνή το χωριό του «ΞΕΝΗΤΕΑ», το χωριό μου.

Η νεώτερη θα ήσαν πάνω από είξι-

ντα πέντε χρόνων. Ήσαν βουρκωμένες. Οι δυο μ' αγκάλιασαν και με φίλησαν.

Δεν είπαν λέξη, γιατί κλαίγανε. Η τρίτη έβαλε τα δύο της κοκκαλιάρικα χέρια πάνω στους ώμους μου και κοιτώντας με μεσ' στα μάτια, μου είπε:

- «Ναι, ρίζα μ'! Πώς επόρεσες και έγκες μας απένε ση Κριμνί, κι εζήσαμε με τ' αποθαμμένετς και τσι ζωντανούς έμουν;

Ναι, στερέα μ'ντο φώτησιν εδώκε σε ο θεόν και εχάρτεςετς μας αγούτο την ώραν; Να έεις την ευσήν έμουν. Την ευσήν έμουν να έεις. Οσήμερον αν αποθάνωμε, αχ! κι θα λέγωμε! και κανείς μη κλαίγει μας».

Μ' αγκάλιασε, με φίλησε και μαζί με τις άλλες μ' αψησε δοκρυσμένο, σαν τις ίδιες.

Αυτή ήταν η πρώτη, αυθαίρετη και πιο καλοκευτική κριτική για τον «ΞΕΝΗΤΕΑ» μου.

+ Φίλων Κτενιδής

Από τους Συλλόγους μας Βροντερό παρών και πάλι της Ένωσης Ποντίων Ν. Μαγνησίας στην παρέλαση του Βόλου

Η συμμετοχή της πάντα ζωντανής Ένωσης των οντιών Ν. Μαγνησίας στην παρέλαση για την επέτειο της 28ης Οκτωβρίου 1940 στο Βόλο ήταν και πάλι εντυπωσιακή.

Το λάβαρο του **Μονοκέφαλου** αετού του Πόντου συνοδευόμενο από το πολυμελές τμήμα **Πέρεσε** μπροστά από τους επίσημους και τον υπόλοιπο κόσμο ξεναζωντανεύοντας τους θρούλους και τις παραδόσεις του ποντιακού ελληνισμού.

Ο εκφωνητής της Νομαρχίας Βόλου με ιδιαίτερο αφιέρωμά του τόνισε την αξία της αδούλωτης ψυχής των απανταχού Ποντίων και την προσφορά τους στους αγώνες του ελληνισμού.

Ιδιαίτερη ήταν η συγκίνηση και η χαρά του γνωστού Πόντιου Δημάρχου Ν. Ιωνίας κ. Παύλου Μαβίδη που παρακολουθούσε την παρέλαση από την εξέδρα των επισήμων. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο κ. Μαβίδης έχει διατελέσει πρόεδρος της Ένώσεως επί πολλά χρόνια στο παρελθόν και παραμένει ακόμη ενεργό μέλος και αρωγός της Ένωσης.

Η Ένωση την εποχή αυτή έχει μία πλούσια δραστη-

ριότητα σε πολλούς τομείς όπως ποντιακό θέατρο, χορευτικά συγκροτήματα (ανδρών, εφηβικό, παιδικό), χορωδία, σχολή εκμάθησης ποντιακής λύρας, εκδρομές κ.λ.π.).

Τέλος, η Ένωση επιθυμεί να έχει επαφή με όλους τους εκτός και εντός της Ελλάδος ποντιακούς συλλόγους. Η διεύθυνση είναι: Θράκης 98, 38445 Ν. Ιωνία Ν. Μαγνησίας, τηλ. 0461 - 61.042.

Το Δ.Σ. της Ένώσεως αποτελείται από τους κάτωθι: Πρόεδρος: Ιωαννίδης Ιωάννης Αντιπρόεδρος: Ευτυχίδης Στέλιος Γραμματέας: Ευτυχίδης Θεόδωρος Ταμίας: Παυλίδης Ιωάννης Μέλη: Παπαδόπουλος Ηλίας, Ιωαννίδης Δημήτριος, Μολοχίδης Ιωάννης

Σημ. «Αργοναύτης»: Ο Πόντος ζει στις ψυχές των συμπατριωτών μας της Νέας Μαγνησίας. Και θα ζει αιώνια, σαν όραμα, κληροδοτημένο, από κειμήλιο από μία γενιά στην επόμενη. Οι αγαπητοί συμπατριώτες μας έχουν στην ψυχή τους σκαμμένο το κανάλι της Εθνικής Μνήμης. Τους συγχαίρουμε από καρδιάς.

Ίδρυση της Ποντιακής αυτοκρατορίας

Η αυτοκρατορία της Τραπεζούντας ιδρύθηκε πιθανώς λίγες ημέρες πριν από την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους (τέλη Μαρτίου/αρχές Απριλίου - 13 Απριλίου 1204).

Ο Αλέξιος Α' ο Μέγας Κομνηνός, (1182, 1204 - 1222) με τη βοήθεια του νεώτερου αδελφού του Δαβίδ (1183-1212 περίπου), υπήρξε ο ιδρυτής της νέας αυτοκρατορίας.

Μετά το θάνατο του πατέρα τους, σεβαστοκράτορα Μανουήλ Κομνηνού, γιου του Βυζαντινού αυτοκράτορα Ανδρόνικου Α' Κομνηνού (1183-1185) το 1186, οι δύο αδελφοί, νήπια ακόμη, μεταφέρθηκαν εσπευσμένα στην Ιβηρία (Γεωργία) και ανατέθηκαν υπό την προστασία της θείας τους Βασίλισσας της Γεωργίας Θάμαρ (1184-1212), η οποία ήταν συγγενής του πατέρα τους.

Τούτο έγινε κατά τη διάρκεια της αιμοσταγούς επανάστασης της 12ης Σεπτεμβρίου 1185, στην οποία ο παππούς τους, αυτοκράτορας Ανδρόνικος Α' Κομνηνός, κατακρεουργήθηκε από τον όχλο της Κωνσταντινούπολης και ο πατέρας του Μανουήλ τυφλώθηκε με βαρβαρότητα για να πεθάνει ένα χρόνο μετά (1186).

Σχετικά με την ιστορία των δύο αδελφών Αλεξίου και Δαβίδ των Κομνηνών στην Αυλή της Θάμαρ πολύ λίγα γνωρίζουμε (1185-1204).

Πιθανόν να πέρασαν όλα τα νεανικά τους χρόνια εκεί, λαμβάνοντας ικανοποιητική μόρφωση κάτω από την επίβλεψη και προστασία της ισχυρής θείας τους Βασίλισσας Θάμαρ.

Παρά την ενηλικίωσή τους όμως στη Γεωργιανή Αυλή τα δύο αδελφία δεν εκγεωργιανίσθηκαν και έλαβαν ελληνική - παράλληλα με τη γεωργιανή - μόρφωση, αφού στην Τυφλίδα τότε είχαν καταφύγει και λόγιοι (μετά την κατάληψη δηλαδή της Κωνσταντινούπολης από τους Φράγκους Σταυροφόρους 1204).

Στην ίδρυση της Ποντιακής Αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας αποφασιστικό ρόλο, σύμφωνα με τις πηγές, διαδραμάτισε η βασίλισσα της Γεωργίας Θάμαρ.

Βοήθησε δηλαδή τους δύο ανεψιούς της Αλέξιο και Δαβίδ, θέτουμε στη διάθεσή τους γεωργιανά στρατεύματα, ώστε να δυνηθούν να καταλάβουν την πρωτεύουσα του Πόντου Τραπεζούντα.

Η κατάληψη της Τραπεζούντας έγινε στις αρχές του Απριλίου 1204 και υπήρξε μάλλον αναίμακτη.

Ο τοπικός βυζαντινός διοικητής, ο δούκας Νικηφόρος Παλαιολόγος, τον οποίο είχε τοποθετήσει ο αυτοκράτορας Μανουήλ Α' Κομνηνός (1143-1180) γύρω στα 1170, δεν μπόρεσε να αντισταθεί αποτελεσματικά.

Επειτα οι δύο Κομνηνοί Αλέξιος και Δαβίδ έγιναν με ενθουσιασμό δεκτοί από τον ελληνικό πληθυσμό της περιοχής, που έτρεφε ακόμα αισθήματα λατρείας για τον παππού τους Βυζαντινό αυτοκράτορα Ανδρόνικο Α' Κομνηνό (1183-1185), ο οποίος είχε ζήσει αρκετό διάστημα στο Οιναιό και τη Σινώπη και διετέλεσε διοικητής της περιοχής μέχρι το 1182.

Μετά την κατάληψη της Ποντιακής πρωτεύουσας, ο Αλέξιος, ο μεγαλύτερος από τα δύο αδελφία, έλαβε τον τίτλο «Μέγας Κομνηνός» και βασιλεύσε κατά τα έτη 1204-1222.

Τα σύνορα είχαν περιορισθεί μεταξύ των ποταμών Ιρι (τουρκ. Yesil = πράσινο ποτάμι).

Δυτικά του Οιναιού και Θερμόδοντα (τουρκ. Terme) σε μια ευθεία γραμμή 200 περίπου χιλιομέτρων από την πρωτεύουσά τους Τραπεζούντα (Mille) ή κατ' άλλους τα σύνορα του Ποντιακού κράτους περιοριζόνταν από τον ποταμό Φάση προς ανατολάς και από την πόλη Θεμισκύρων προς δυσμάς (Λαμψίδης).

(Από το ημερολόγιο του Αθλητικού - Μορφωτικού Συλλόγου «ΑΠΟΜΩΝ» Ανοιξιάς Λαγκαδά έτους 1989).

Τα έντυπα του Πόντου

Ένα από τα χαρακτηριστικά στοιχεία, που φανερώνουν το υψηλό πνευματικό - πολιτιστικό επίπεδο ενός τόπου (χώρας) είναι προφανώς και ο αριθμός των εντύπων που κυκλοφορεί.

Τα έντυπα που κυκλοφόρησαν στον Πόντο και στις περιοχές της Νότιας Ρωσίας από το 1880 έως το 1923 ήταν τα εξής:

Α. ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

ΑΓΚΥΡΑ, εβδομαδιαία εφημερίδα της Αμισού, 1909-1912, Χρυσ. Συμβουλίδης

ΑΚΤΙΣ ΕΚ ΠΟΝΤΟΥ, εβδομαδιαία εφημερίδα του Βατούμ, 1900-1905

ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ, τρισεβδομαδιαία εφημερίδα της Οδησσού

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ, εβδομαδιαία εφημερίδα της Τραπεζούντας, 1908, Χρ. Μηλόπουλος

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ, εβδομαδιαία εφημερίδα του Βατούμ, 1912-1918, Σταύρος Γαληνός

ΑΡΗΤΑΣ, εβδομαδιαία εφημερίδα της Κερασούντας, 1912-1918, Γεώργιος Βαλαβάνης

ΑΣΤΗΡ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ, εφημερίδα της Τραπεζούντας, 1909-1918, Θεόδ. Γραμματικόπουλος

ΒΕΛΖΕΒΟΥΛ, εβδομαδιαία έμμετρη σατιρική των Κοτύρων, 1911-1913, Ανδρ. Μουτάφης

ΔΙΟΓΕΝΗΣ, εβδομαδιαία σατιρική της Αμισού, 1918-1919, Βασ. Παπαδόπουλος

ΔΡΑΣΙΣ, διεβδομαδιαία της Τραπεζούντας, 1908-1909, Φιλ. Φιλίππιδης

ΕΘΝΙΚΗ ΔΡΑΣΙΣ, εβδομαδιαία της Τραπεζούντας 1909-1911, Φιλ. Φιλίππιδης

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΠΟΝΤΟΣ, εβδομαδιαία του Βατούμ, 1919-1923, Θεοφύλακτος Θεοφύλακτος

ΕΠΟΧΗ, καθημερινή της Τραπεζούντας, 1918-1921, Νίκος Καπετανίδης

ΗΧΩ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ, εβδομαδιαία της Τραπεζούντας 1916-1923, Γ. Μιχαηλίδης

ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΚΑΠΝΑΣ, εφημερίδα του Σοχούμ, 1923-1937

ΚΟΣΜΟΣ, καθημερινή της Οδησσού και ως «Νέος Κόσμος» 1906, Μάρκ. Φωτιάδης

ΛΟΓΟΣ, διεβδομαδιαία της Τραπεζούντας, 1916-1918, Νίκος Λεοντίδης

ΜΠΑΧΡΙ ΣΙΓΙΑΧ, τουρκόφωνη ελληνική της Τραπεζούντας, Αδελφοί Σεράση

ΝΕΟΣ ΚΟΣΜΟΣ, εβδομαδιαία της Οδησσού, 1906-1913, Μαρκήσιος Φωτιάδης

ΠΟΝΤΙΚΟΣ, εβδομαδιαία σατιρική της Τραπεζούντας 1901-1913, Κοτσούρης - Σινάρος

ΣΑΛΠΙΓΞ, εβδομαδιαία της Τραπεζούντας, 1917-1918, Νίκος Καπετανίδης

ΦΑΡΟΣ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ, διεβδομαδιαία της Τραπεζούντας, 1908-1923, Αφοί Σεράση

ΦΩΝΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΟΥ ΑΝΤΙΚΑΥΚΑΣΟΥ, ρωσόφωνη 1915

ΦΩΣ, εβδομαδιαία Αμισού, 1909, Χρ. και Στ. Συμεωνίδης

ΦΩΣ, διεβδομαδιαία Οδησσού

ΦΩΝΗ ΤΩΝ ΣΟΥΡΜΕΝΩΝ, εβδομαδιαία 1910, Φίλων Κτενίδης

Β. ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

ΑΣΤΗΡ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ, Τραπεζούντα, 1885-86, Θεόδ. Γραμματικόπουλος

ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΑΓΓΕΛΙΟΦΟΡΟΣ, Εμπορικού Επιμελητηρίου Τραπεζούντας 1916

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ, δεκαπενθήμερο Τραπεζούντας, 1910-11, Φίλων Κτενίδης

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΠΟΝΤΟΣ, εβδομαδιαία, 1880-84, Δ. Ξιφιλίνος - Δ. Κτενίδης

ΟΙ ΚΟΜΗΝΟΙ, εβδομαδιαία Τραπεζούντος, 1916, Θ. Θεοφύλακτος - Ι. Βασιλειάδης

ΠΟΝΤΟΣ, του Ερζιγκιάν, 1909 -13

ΠΟΝΤΟΣ, μηνιαίο της Μερζιφούντας 1914, Ι. Στατηρόπουλος, κολλεγιού «Ανατόλια».

"Τη Παναγίας τα δάκρυα"

+ΠΑΝ. Γ. ΤΑΝΙΜΑΝΙΔΗΣ

Στον Πόντο, όταν έλεγαν "τη Παναγίας τα δάκρυα" εννοούσαν κάτι μικρούλινα χρυσοκίτρινα αγριολούλουδα με πυκνές επάλληλες σειρές στενόμακρα πέταλα, που ενώνουν στην κορυφή τις μυτερές ακρίτσες τους και δίνουν στο άνθος σχήμα σχεδόν σφαιρικό, σε μέγεθος μπιζελιού.

Διατηρούνταν χρόνια τα λουλούδια αυτά με αναλλοίωτο το λαμπρό, φωτοβόλο χρώμα και με το ίδιο πάντα λεπτό άρωμά τους (κάπως θα μπορούσαμε να το παρομοιάσουμε με το άρωμα που χαρίζει το γαρύφαλο). Και σπάνια να έλειπε από το εικονοστάσι του ποντιακού σπιτιού ένα ματσάκι από αυτά, ευλαβικά τοποθετημένο δίπλα στα εικονίσματα.

Αυτά τα ωραία και σπάνια στην ομορφιά και την μυρωδιά λουλούδια ο ευσεβής ποντιακός λαός δεν τα βάπτισε τυχαία "τη Παναγίας τα δάκρυα".

Η ευσεβής φαντασία του έβλεπε τα δάκρυα της Παναγίας, που έκλαιγε τον μαρτυρικό θάνατο του Μονογενή της, να πέφτουν στη γη και στον τόπο τους να φυτρώνουν αυτά τα αγριολούλουδα.

Πίσω απ' αυτή την ωραία παρομοίωση κρύβεται και διαιωνίζεται η συγκινητική και μοναδική εκτίμηση και αγάπη στο πρόσωπο της Παναγίας.

Φιλοξενείται μια απράνταχτη πεποίθηση, όχι μόνο ότι και τα δάκρυά της είναι αγνά, μυροβόλα, θαυματουργά, αλλά προς παντός ότι η Παντάνασσα, που παρακολουθεί με αδιάπτωτο ενδιαφέρον την πορεία του ανθρώπου, πονεί, υποφέρει και κλαίει για τον "παραπεσόντα Αδάμ", κάθε εποχής και κάθε φυλής.

Γι' αυτό είναι πολύ χαρακτηριστική και διδακτική αυτή η ψυχική και συναισθηματική επικοινωνία και συνάντηση των χριστιανών με τα δάκρυα της Παναγίας.

Η πατροπαράδοτη και αυθόρμητη συμπάθεια και αδυναμία του λαού μας στην Παναγία του δημιουργούν μια ξεχωριστή και αδιάκοπη ευαισθησία και συγγένεια, με τον μητρικό κόσμο της Μαριάμ.

Ο Ελληνικός λαός βλέπει και φαντάζεται την Παναγία να υποφέρει, να πονάει και να σκύβει, κάθε τόσο, δακρυσμένη πάνω στην κατάντια της "Εικόνας του Θεού" και να μεσιτεύει για την επιστροφή του κάθε Ασώτου.

Από στοιχειώδη συναίσθηση της ηθικής καταπτώσεώς μας και από ανεπανόληπτη εμπιστοσύνη στο μητρικό της ενδιαφέρον, την οραματιζόμαστε, την θέλουμε να δακρύζει μπροστά στο θανάσιμο κατρακύλισμα, την απανθρωπιά, τη σκληρότητα, την κακία, την απιστία και την αποστασία των ανθρώπων.

Στα βουρκωμένα της μάτια βλέπουμε να καθρεπίζεται η κατάντια μας. Ένας απαίσιος ανθρωποφάγος, θεομπαίχτης,

θεομάχος, "θεοκτόνος", υβριστής των ιερών και των οσίων, στραγγαλιστής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και νεκροθάφτης της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας.

Το δάκρυ του άλλοτε συγκλονίζει κι άλλοτε γονατίζει και ουρανούς, που άλλοτε συνεφέρει και φρονηματίζει.

Το δάκρυ που εξαγνίζει και γίνεται λουτρό "παλιγγενεσίας" και καθαρμού.

Το δάκρυ που ξεπηδά κρυστάλλινο από τον χώρο της στοργής, του πόνου και της χαράς, το πρωτογνώρισε ο κάθε άνθρωπος μέσα στον καθρέφτη των ματιών της μάνας του.

Ιδιαίτερα όμως ο κάθε πραγματικός χριστιανός θέλει να αντικρύσει αυτό το λυτρωτικό δάκρυ, της αγάπης και της συμπόνιας, της μεσίτευσης και της Θείας Προσευχής, μέσα στα δακρυσμένα μάτια της Παναγίας.

Αλλά και στις δύσκολες στιγμές του Γένους πόσες φορές δεν την οραματίστηκε Υπερμάχο Στρατηγό. Πότε μαυροφρούσα και πότε κλαίουσα.

Πότε να αγωνιά και να αγωνίζεται και πότε να δακρύζει και να δέεται.

Πότε "Γοργοεπήκοο" και πότε "Ελεούσα".

Πότε "Λαοδηγήτρια" και πότε να συντρίβει τους αντίχριστους "ως σκεύη κεραμέως".

"Χαίρε δι' ης εγείρονται τρόπαια

Χαίρε δι' ης εχθροί καταπίπτουσι"

Ψάλλει με βεβαιότητα ο Ελληνικός λαός, θρηνολαλώντας

κάθε τόσο τα ιστορικά του πάθη και εκφράζοντας έτσι τις ελπίδες του στην "Δεομένη" και "Δακρυρρούσα".

Τα δάκρυα και ο μητρικός πόνος της Παναγίας μας είναι γνωστά από την Καινή Διαθήκη και από τους υμνογράφους και αγιογράφους της Εκκλησίας μας, οι οποίοι βλέπουν την "Υψηλοτέραν των Ουρανών" και κλαίει "γοερώς μπροστά στο μαρτύριο και την εθελοθυσία του Υιού της, "θρηνωδούσα μητρικώς".

Η πεποίθηση του λαού μας, των ποιητών και των αγιογράφων μας, για τη δακρύβρεχτη μεσίτευση της Παναγίας μας, φιλοξενεί μια πατροπαράδοτη, δυνατή, αγνή και μύχια πίστη του Έθνους μας, που δεν έπαυσε, αιώνες τώρα να ελπίζει και στην ανεπανόληπτη αγάπη της Θεομήτορος.

Και μ' αυτή την πίστη του στην πρόθυμη κι ευσπλαχνική μεσίτευση της γλυκιάς Θεϊκής Μητέρας προσφεύγει σ' Αυτήν ο πονεμένος θνητός, σε ώρες δύσκολες, και ευλαβικά τα χείλη του προφέρουν:

"Ροήν μου των δακρύων μη αποποιήσης,
ή τον παντός εκπροσώπου παν δάκρυον,
αφηρηκότα Παρθένε, Χριστόν κυήσασα".

Π.Γ. ΤΑΝΙΜΑΝΙΔΗΣ

Η ΡΩΜΑΝΙΑ
ΚΙ ΑΝ ΠΕΡΑΣΕ
ΛΗΘΕΙ ΚΑΙ
ΦΕΡΕΙ ΚΙ ΑΛΛΟ